

Alte cărți scrise de John Mark Comer

(nepublicate în limba română până în aprilie 2025)

Numele meu este Speranța

Iubireologia

Orașul-grădină

Dumnezeu are un nume

Eliminarea fără milă a grabei

Nu trăi în minciună

PRACTICAREA CĂII

Fii alături de IISUS
Devino la fel ca EL
Fă ce a făcut EL

John Mark Comer

Traducerea din limba engleză: Cristian HANU

ADEVĂR DIVIN

Brașov, 2025

Brașov, str. Zizinului nr. 48, parter, ap. 7, cod 500414

Mobil: 0725 931 146

Telefon: 0268 324 970

E-mail: adevardivin@gmail.com

Pe site-ul editurii găsiți și alte cărți pentru suflet:

www.divin.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COMER, JOHN MARK

Practicarea Căii : fii alături de Iisus : devino la fel ca el : fă ce a făcut el / John Mark Comer ; trad.: Cristian Hanu. - Brașov : Adevăr divin, 2025

ISBN 978-606-756-062-6

I. Hanu, Cristian (trad.)

2

Titlul original în limba engleză este *Practicing the Way: Be with Jesus. Become like him. Do as he did.*

Drepturile asupra conținutului acestei cărți aparțin autorului.

Ediția originală a fost publicată în 2024 de WaterBrook, un departament editorial al Penguin Random House LLC.

Tehnoredactare, copertă și corectură: Elena DAVID

CUPRINS

PRAFUL	xi
A FI UN UCENIC AL LUI IISUS	1
Iisus a fost un rabin	4
Cele trei obiective ale uceniciei spirituale	9
Cuvântul <i>discipol</i> este un substantiv, nu un verb	12
Tu ce ești: un creștin sau un ucenic?	15
Bine, dar <i>de ce</i> trebuie să fim mântuiți?	20
Un mod de viață	27
Oricine înseamnă <i>oricine</i>	30
PRIMUL OBIECTIV: FII ALĂTURI DE IISUS	35
„Rămâi în mine”	39
Transformarea lui Dumnezeu într-o obișnuință mentală	44
„Eu mă uit la El, El se uită la mine, și împreună suntem fericiți”	51
Răspлата pentru cei care îl urmează pe Iisus este chiar <i>Iisus</i>	60
Descoperă-ți locul secret	63
„Trebuie să elimini fără milă graba din viața ta”	68
AL DOILEA OBIECTIV: DEVINO LA FEL CA EL	73
Structurarea spirituală nu este un lucru creștin	79
Definirea structurării	82
Nu există sfinți accidentali	92
Trei strategii care nu pot avea succes	97
Problema nr. 1: Păcatul	103

Problema nr. 2: Tu ai fost deja structurat	111
O teorie pertinentă a transformării de sine	117
O veste teribilă, dar minunată: tu nu deții controlul asupra vieții tale	132
AL TREILEA OBIECTIV: FĂ CE A FĂCUT EL	137
Iisus privit ca un prototip	143
Ritmul nr. 1: Crearea unui spațiu pentru evanghelie (spre exemplu: cultivarea ospitalității)	148
Ritmul nr. 2: Predicarea evangheliei	153
Ritmul nr. 3: Demonstrarea evangheliei	164
„Povara încântătoare a iubirii”	171
CUM? O REGULĂ DE VIAȚĂ	177
Spalierul și vița	181
Tu ai deja o Regulă de Viață	184
Protecție și călăuzire	186
Patru efecte ale unei Reguli excelente	191
Definirea practicilor	196
Cele nouă practici spirituale principale	205
Câteva recomandări finale	215
Descoperă-ți călugărul interior	228
DU-ȚI CRUCEA	231
Abandonarea de sine	235
Costul refuzului de a fi un ucenic	239
Începe din nou	242
INFORMAȚII SUPLIMENTARE	247
Cursul <i>Practicarea Căii</i>	249
O Regulă de Viață preluată din cursul <i>Practicarea Căii</i>	250
Cele nouă practici	251
Crearea unei Reguli de Viață personale	254
MULȚUMIRI	255
NOTE	257

„Veniți după mine, urmați-mă!”

Iisus, Marcu 1:17

„Îți doresc să fii acoperit de praful rabinului tău.”

Binecuvântare evreiască din secolul I

PRAFUL

Tu pe cine urmezi?

Toată lumea urmează pe *cineva*, sau cel puțin ceva. Cu alte cuvinte, cu toții suntem ucenici.

Întrebarea nu este: „Sunt eu un ucenic?”, ci „*Al cui* ucenic sunt eu?”

Știu, știu, în lumea modernă această afirmație pare o erezie. Noi ne dorim *din răspuțeri* să credem că noi ne făurim singuri destinul, că noi suntem căpitanul navei noastre și că noi ne controlăm singuri viața. Cu alte cuvinte, noi ne dorim să ne aflăm la conducere, nu să urmăm pe altcineva.

Doresc să îți pun însă o întrebare: cât de bine funcționează această strategie în cazul tău?

Nu auzi niciodată o „voce” săcâitoare în sinea ta care se întreabă: *este viața pe care o duc ceea ce îmi doresc cu adevărat? Este ea tot ce îmi pot dori eu mai mult de la viață?*

M-am născut și mi-am petrecut copilăria pe Coasta de Vest a Americii. Toată lumea știe că Statele Unite în general și California în particular (statul meu natal) au fost construite pe fundamentul a ceea ce sociologii numesc „mitul individualității fără drept de apel”. Dr. Robert Bellah numește acest mit: „individualism radical”, considerându-l o trăsătură definitorie a Americii.

Și totuși, „nimeni nu este o insulă”, după cum a declarat cândva poetul John Donne². Niciun bărbat și nicio femeie nu sunt o insulă. După cum scrie editorialistul ziarului *New York Times* Tish Harrison Warren: „Nimeni nu se ridică la înălțimea convingerilor sale legate de sine. *Lumea în care trăim nu are gânditori independenți.*”³

(După cum poți vedea, eu nu sunt singurul eretic cultural din această țară...)

În lume există forțe puternice care au un interes direct în a ne facem să credem în acest mit (dacă chiar *este* un mit), cum că noi nu urmăm niciodată pe nimeni, decât numai ceea ce ne dorim noi. Foarte multe liturghii culturale cu care suntem îndotrinați zi de zi – de gen „Fii autentic față de tine însuși”, „Fă numai ce dorești”, „Spune ce crezi” – își au originea în surse care au avut o agendă nefastă⁴. Dacă „ei” (respectiv corporațiile multinaționale, politicienii, agenții guvernamentale antidemocratice, departamentele de marketing, influencerii care nu își doresc altceva decât un număr din ce în ce mai mare de persoane care îi urmăresc pe Internet etc.) ne pot convinge de faptul că fiecare individ este o *tabula rasa* care își urmează busola interioară a „sinelui său autentic” într-un marș triumfal către fericire, „ei” ne pot ascunde mai ușor faptul că în realitate am devenit „ucenicii” dorințelor *lor*, care ne-au modelat și ne-au manipulat așa cum și-au propus „ei”.

Orice escroc care se respectă știe că secretul amăgirii unei victime constă în a o convinge că schema inventată de el a fost ideea *ei*. Cu alte cuvinte: secretul convingerii altor oameni să te urmeze constă în a-i convinge că nu urmează pe nimeni.

Odată cu ascensiunea marilor imperii ale mediei sociale, cu algoritmiilor lor digitali bizari, aceste forțe extrem de puternice au la ora actuală un acces direct la fluxul conștiinței noastre ori de câte ori ne deschidem telefonul mobil. Ele încearcă să ne convingă că ne confruntăm cu niște simple reclame, noi link-uri, retrimiteri la alte postări pe Tweeter și alte astfel de fleacuri digitale inocente, dar în realitate acestea sunt tehnici de modificare a comportamentului special create pentru a ne influența modul de a gândi, emoțiile, convingerile, cumpărăturile, voturile și modul de viață în general. Ca să îl citez pe filozoful tehnologiei Jaron Lanier: „Ceea ce era numit cândva publicitate trebuie să fie înțeles la ora actuală ca o modificare continuă a comportamentului la o scară titanică.”⁵ Cu alte cuvinte, „lumea” (după cum este numit mediul exterior în Noul Testament) ne *modelează / structurează* în permanență.

Întrebarea este: în ce anume ne transformă ea prin acest proces de modelare / structurare?

Căci acesta este adevărul: noi ne transformăm continuu în altceva. Aceasta este însăși chintesența experienței umane – procesul devenirii personale. A fi om înseamnă a te schimba, a crește, a evolua. Acesta este designul creat de Dumnezeu.

Așadar, întrebarea nu este: „Devin eu o persoană?”, ci „*În cine* sau în ce mă transform eu?”.

Dacă îți proiectezi traiectoria vieții în următoarele cinci decenii și îți imaginezi cum vei arăta la 70, 80 sau 100 de ani, tu ce fel de persoană crezi că vei deveni? Te umple această proiecție mentală de speranță, sau de teamă?

În cazul celor care doresc să îl urmeze pe Iisus, realitatea incontestabilă este următoarea: dacă nu sunt modelați în mod

intenționat de Iisus însuși, cel mai probabil ei sunt modelați neintenționat de altcineva sau de *altceva*⁶.

Deci, revin: tu pe cine urmezi?

O altă întrebare (încă și mai profundă) pe care merită să ți-o pui este următoarea: tu în cine *ai încredere*? Cu alte cuvinte, în cine (sau în ce) îți proiectezi tu credința, sperând că îți va arăta calea către viața pe care ți-o dorești? Convingerea mea personală este că dincolo de ceea ce ni se spune, viața trăită în credință nu este un aspect creștin, sau chiar religios, ci unul uman. Altfel spus, *cu toții* trăim în credință.

Întrebarea nu este: „Îmi propun eu să cred în altcineva?”, ci „În cine sau în ce sunt dispus să cred eu?”.

Cu alte cuvinte: „Cui sunt dispus eu să îmi încredințez viața? Îmi doresc eu cu adevărat să am încredere în *mine însumi*, sau într-o altă ființă umană?”

În ultimă instanță, noi suntem niște creaturi care și-au creat singure necazurile pe care apoi încearcă să le rezolve.

De bună seamă, este omeneste să ne simțim atrași de o altă persoană, cum ar fi o celebritate, un guru sau un personaj istoric, dorindu-ne să devenim la fel ca ea. La urma urmelor, așa ne-a setat Dumnezeu, cu scopul de a ne ajuta să ne continuăm creșterea personală și spirituală. Toți oamenii au o viață ideală către care aspiră, iar atunci când descoperă o persoană sau un sistem de idei care par să întruchipeze ceea ce își doresc, ei le „urmează”, proiectându-și credința asupra lor. Așa ajungem noi să „credem”, după cum spun creștinii.

Tu în cine crezi?⁷ Cine reprezintă pentru tine farul călăuzitor pe care ești dispus să îl urmezi, persoana alături de care ai da orice să te afli, petrecându-ți câteva zile pe orbita ei?

Într-o altă formulare: cine este rabinul (învățătorul) tău?

Sunt unul dintre numeroșii oameni care au ajuns la concluzia că Iisus din Nazaret este lumina cea mai strălucitoare care a pășit vreodată pe acest pământ. Sunt un cititor avid, iar darul literaturii mi-a permis să pătrund în interiorul minții cătorva din cei mai mari gânditori ai umanității. Cu toții au avut diferite trăsături laudabile (iar unii dintre ei inclusiv unele mai puțin laudabile!). Cu cât trăiesc și învăț însă mai multe, cu atât mai convins devin că Iisus nu a avut niciodată vreo competiție reală, nici în epoca în care a trăit, nici în zilele noastre. În estimarea mea, nicio altă filozofie sau ideologie a vreunui gânditor sau lider care a trăit pe pământ nu a avut coerența, gradul de sofisticare și rezonanța interioară pe care le-au avut Iisus și Calea sa*, ca să nu mai vorbim de frumusețea filozofiei sale, care îți taie literalmente respirația.

În epoca noastră seculară, chiar și aerul pe care îl respirăm este plin până la refuz cu scepticism, plictiseală, neîncredere în orice autoritate și distorsionarea adevărului pentru a-l adapta la dorințele și la emoțiile noastre. În această atmosferă culturală, noi suntem practic *cu toții* Toma Necredinciosul.

Chiar și în zilele în care nu reușesc să cred din toată inima că Iisus a fost cel care a pretins că este (nu doar un simplu rabin), eu îmi doresc însă să cred. Cu alte cuvinte, eu îmi doresc ca viziunea lui Iisus asupra vieții în Împărăția lui Dumnezeu să fie adevărată. Eu rezonez pe un nivel foarte profund al sufletului meu cu concluzia ucenicului Petru:

„Doamne, la cine să ne ducem? Tu ai cuvintele cele veșnice.”⁸

* N. trad. Autorul nu folosește pronume cu majuscule atunci când vorbește despre Iisus sau despre Dumnezeu (după modelul protestant), deci nu le vom folosi nici noi. Ori de câte ori apar astfel de pronume în text, ele apar în citate aparținând altor autori, fiind scrise astfel chiar de autorul cărții de față.

Eu pășesc pe această cale alături de nenumărați alți oameni din întreaga lume, din zilele noastre și din ale epoci, care au ajuns să creadă că: *pur și simplu nu există o altă cale mai bună decât adevărul și viața trăite la unison cu învățăturile lui Iisus.*

Dintre miriadele de opțiuni care ne stau la dispoziție, el este cel pe care aleg eu să îl urmez. Vreau nu vreau, eu aș sfârși oricum prin a urma pe altcineva. De aceea, optez pentru a-l urma pe Iisus.

Filozoful Dallas Willard spune undeva: „Nu există nicio problemă în viața umană pe care ucenicia alături de Iisus să nu o poată rezolva”. Într-adevăr, urmarea lui Iisus, sau așa cum voi descrie eu acest proces în paginile care vor urma – *ucenicia* alături de Iisus – este cea mai bună soluție pentru problema așa-numitei condiții umane. Indiferent cu ce probleme ne confruntăm – polarizarea politică, schimbările climatice, un nou război mondial, o epidemie de boli mentale, dependențele de orice fel, naționalismul creștin, ipocrizia larg răspândită a liderilor creștini, incapacitatea oamenilor de a fi pur și simplu buni...

Nu există nicio problemă asociată cu viața umană pe care ucenicia alături de Iisus să nu o poată rezolva.

Este posibil să fi ales această carte pentru că te gândești la modul cel mai serios să devii un adept al lui Iisus, dar nu îți este foarte clar ce anume înseamnă acest lucru. Dacă așa stau lucrurile, înseamnă că dai dovadă de înțelepciune. La urma urmelor, Iisus și-a invitat adepții potențiali să „evalueze costurile” înainte de a deveni ucenicii lui.⁹

Alternativ, poate că ești deja creștin, dar îți dorești sincer să îți iei credința mai în serios decât până acum, devenind efectiv un ucenic al lui Iisus. Cu alte cuvinte, poate că îți dorești să

adaugi un nivel suplimentar de intenționalitate structurii tale spirituale curente, să trăiești în mod deliberat ca un creștin, nu doar accidental.

La fel, poate că l-ai urmat întreaga viață pe Iisus, dar simți că ai ajuns la o plafonare. Poate că te simți blocat și îți dorești cu aviditate să te „deblochezi”, adică să experimentezi un nivel mai profund de vindecare, anulând în acest fel decalajul dintre viața ta curentă și „viața care este adevărata viață”, așa cum a definit-o Iisus.¹⁰ Cu alte cuvinte, poate că îți dorești să devii un sfânt.

Indiferent cine ești și ce anume te-a determinat să iei în mână această carte, îți doresc bun venit. Sunt sincer fericit că te-ai alăturat cititorilor mei.

Personal, sunt un adept al lui Iisus care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții de adult fiind un ucenic al lui Iisus în Occidentul post-creștin. Am ajuns să cred astfel că există o Cale și un mod de a-ți trăi viața descrise de Iisus însuși, și că dacă vom urma această cale – și implicit *pe el* – aceasta ne va conduce la viața pe care ne-o dorim *cu toții*.

Cartea de față reprezintă apogeul multor decenii de experiențe personale, de încercări și erori, în care cele care au prevalat au fost eșecurile, nu succesele, și în care am învățat foarte multe lecții la școala loviturilor grele. Paginile care vor urma nu reprezintă însă un tratat științific, ci o simplă explorare și explicare a celor mai importante trei cuvinte care au fost rostite vreodată – cred eu – în întreaga istorie a umanității:

Veniți, urmați-mă.¹

Contrar credinței foarte multor persoane, Iisus nu i-a invitat pe toți oamenii să se convertească la creștinism. El nici măcar nu i-a invitat pe oameni să devină creștini (continuă

să citești...), ci să faci o ucenicie sub tutelajul lui, astfel încât să descopere un nou mod de a trăi viața, de a fi transformați.

Teza pe care o susțin eu este cât se poate de simplă: procesul de transformare *este* posibil, *dacă* suntem dispuși să ne rearanjăm viața în jurul practicilor, ritmurilor și adevărilor pe care le-a propovăduit și le-a practicat Iisus, care ne pot pune la unison cu puterea lui Dumnezeu de a ne transforma. Cu alte cuvinte, noi putem fi transformați, dar numai *dacă* suntem dispuși să devenim ucenicii lui Iisus.

Aceasta este singura premisă care ne poate ajuta să devenim cei care dorim să fim și să ne trăim viața pentru care suntem predestinați.

Acestea fiind spuse, noi auzim tot timpul că trebuie să îl „urmăm” pe Iisus, dar ce înseamnă de fapt acest lucru?

El înseamnă să practicăm Calea.

Practicarea Căii –

A FI UN UCENIC AL LUI IISUS

Imaginează-ți următorul scenariu: să spunem că numele tău este Simon. Ești un evreu care trăiește în secolul I al erei noastre, cel mai probabil având 19-21 de ani. Ești un pescar în Galileea, o regiune plină cu sate din nordul Israelului. În esență, viața ta este deja programată până la sfârșitul ei. Tu nu poți face altceva decât ceea ce a făcut tatăl tău, care a făcut exact ce a făcut tatăl lui înaintea sa. Dat fiind că trăiești sub ocupație romană, nu ai la dispoziție foarte multe opțiuni, decât să îți ții capul plecat, să îți ții gura și să îți plătești taxele.

Într-o bună zi, te trezești că te afli până la brâu în apă și că îți arunci plasele alături de fratele tău Andrei, când observi un bărbat care se îndreaptă către tine, mergând pe plajă. Îi recunoști instantaneu fața: este el, *Iisus* din Nazaret, iar acum se află la doar câțiva kilometri distanță. Toată lumea vorbește despre acest bărbat, care spune și face lucruri pe care niciun alt rabin nu le-a spus și nu le-a făcut vreodată înaintea lui. Niciodată!

Și iată-l acum aici, apropiindu-se de tine. Te uiți în ochii lui, care scânteiază la fel ca stelele, ca și cum în spatele lor s-ar ascunde un întreg cosmos. Din el emană o stare de bucurie, dar el nu pierde timpul cu discuții minore, ci se adresează direct ție și fratelui tău Andrei:

Veniți, urmați-mă... iar eu vă voi trimite să fiți pescari de oameni.¹

Rămâi absolut uluit. Nu îți vine să crezi.

Nu *tu*.

Îți lași imediat plasele să cadă și îl tragi pe Andrei afară din barcă (nu că ar fi necesar să faci vreun efort în această direcție). Lași *totul* în urma ta și îl urmezi pe Iisus, fericit că te afli în compania lui. Sau, așa cum spune biograful său Marcu: „Cei doi și-au părăsit pe loc plasele și l-au urmat.”²

Dacă ești familiarizat cu această poveste, nu cred că și se pare deloc greu de înțeles cât de neobișnuită este ea. La urma urmelor, de ce ar renunța Simon la o afacere profitabilă, părăsindu-și familia și prietenii, fără să își facă niciun plan real de viitor, numai pentru a urma o persoană care nu avea niciun venit, nicio organizare care să îl susțină și nicio poziție oficială, către un viitor incert? Nu echivalează această atitudine cu a bea Kool-Aid înainte de inventarea Kool-Aid?

Oare chiar așa să stea însă lucrurile? Nu cumva ne lipsește ceva, fapt care ne împiedică să sesizăm imaginea de ansamblu?

Iisus a fost un rabin

Dacă tu ai fi Simon, și dacă Iisus ar face o vizită la sinagoga ta într-o dimineață de Sabat pentru a ține o predică, tu l-ai privi în mod evident ca pe un rabin, sau ca pe un învățător.

Titlul de *rabin* înseamnă literalmente „învățător”³. Rabini au fost dintotdeauna învățătorii spirituali ai Israelului. Ei erau experți în interpretarea Torei (Scriptura din epoca lor), dar și niște exemple vii de viață trăită la unison cu Dumnezeu, căci unii dintre ei aveau o veritabilă lumină interioară care strălucea cu putere.

* N. trad. Metaforic vorbind, este băutura pe care o beau politicienii în campania electorală înainte de a se confrunta cu o pierdere iminentă a alegerilor, fără ca ei să bănuiască acest lucru.

Fiecare rabin avea „jugul” lui – o expresie din limba ebraică ce descria setul lui de învățături, maniera lui de a interpreta Scriptura și modul de viață necesar pentru a înflori în lumea minunată creată de Dumnezeu pentru oameni. Cu alte cuvinte, pentru a trăi la rândul tău stările extatice pe care le trăiau ei...

Rabini proveneau din diferite pături ale societății. Ei puteau fi în egală măsură țărani, fierari sau chiar tâmplari⁴. Cei mai mulți dintre ei se pregăteau foarte mulți ani la rând la școala unui alt rabin, după care începeau să predea și să își adune propriii ucenici, în jurul vârstei de 30 de ani. De bună seamă, nu exista însă un sistem de certificare oficială, la fel ca în sistemul nostru de învățământ. În acea epocă, autoritatea opera după alte principii. Cele mai bune diplome erau *viața* și învățăturile tale.

Rabini erau niște învățători itineranți, și cei mai mulți dintre ei nu erau plătiți. (Unii dintre ei își lucrau pământul sau își conduceau afacerile în anotimpurile de sezon ale anului, după care călătoreau prin țară în extrasezon.) Ei călătoreau dintr-un oraș în altul și propovăduiau în sinagogile care erau dispuse să îi primească, bazându-se pe ospitalitatea oamenilor de rând. Vorbeau adeseori în parabole și în ghicitori. În mod normal, călătoreau cu un grup mic de discipoli sau ucenici, predându-și învățăturile în aer liber (nu în săli de clasă), pe marginea drumului, manualul lor fiind Tora și experiența lor personală de viață (școala vieții).⁵

În cele patru Evanghelii, Iisus este numit în mod repetat „învățătorule” (adică „rabinule”).⁶

El nu era însă un învățător obișnuit.⁷